

Publikace vznikla a byla vydána pod odbornou
záštitou a koordinací:

Centra adiktologie, PK 1. LF UK v Praze a VFN v Praze

Díky finanční podpoře:

projektu Píprava a rozvoj denního magisterského studia oboru adiktologie
CZ.2.17/3.1.00/31430

Evropský sociální fond
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti

Tento projekt je financován Evropským sociálním fondem, státním rozpočtem České republiky a rozpočtem hlavního města Prahy.

Výukový text

Kokain – regulace

Autor: Jaroslav Šejvl

Centrum adiktologie

Obsah

Regulační systémy	3
Svět	5
Jednotná úmluva o omamných látkách 1961	10
Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách 1972	11
Úmluva o psychotropních látkách 1971	12
Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami 1988	12
Omamné a psychotropní látky	14
Osud koky	16
Současná restriktivní opatření ve světě	20
USA	20
Vybrané členské státy EU	20
československo a česká republika	29
Mezinárodní závazky	30
Použitá literatura	35

Regulační systémy

Cílem této kapitoly je snaha objektivním způsobem popsat okolnosti, které vedly ke tvorbě regulačních systémů v oblasti trestního práva u nelegálních návykových látek, specificky pak u kokainu.

Nelegální drogy, tak jak je známe v současné době, byly jednotlivými státními aparáty regulovány/zakázány až ve 20. století. Před tímto datem existovaly výjimečné pokusy o tvorbu prohibičních systémů, ale ty se ukázaly neúčinné a byly následně dobrovolně i nedobrovolně odvolány. Již tehdejší snaha ukázala, že prohibice a restrikce nelegálních drog (například se jednalo jak o kokain v kolonizátorské době porobením Španělskými okupanty i o snahy římských císařů o likvidaci opia – blíže viz opiové války) je slepá ulička a jako taková není schopná vyřešit problém s užíváním těchto látek, ale naopak přinese ještě více nesnází a vnitropolitických problémů a nestability.

Celý problém restrikce a „boje“ proti „drogám“ začal ve Spojených státech Amerických v 19. století. První zákaz byl vydán v roce 1875 v San Francisku, kde byl přijat zákon, na jehož základ byla uzavřena všechna opiová doupatá.

Naplnilo se však ukázalo, když propukl v mozku Charlese Henry Brenta¹ „Mesiášský komplex“, který na Filipínách roztočil kola hysterie a dal

---

1 Biskup Brent byl přesvědčen, že jeho úkolem je přinést této nové kolonii to nejlepší z amerického křesťanství (Evans, K., (2000).

tak nastartovat systému, který funguje do dnes. V době, kdy byly Španělsko na Filipínách, žila zde i početná minorita Číňanů. Tam Španělsko, kteří na obchod měli monopol, prodávali opium. Když Američané převzali Filipíny, chtěl guvernér Bill Taft v tomto pokračovat. *„Když se biskup Brent doslechne o návrhu guvernéra Tafta profitovat z čínské poptávky po opiu, je šokován a okamžitě se spojí se svými lidmi doma ve Spojených státech. Když se jeden z věrných biskupa Brenta, reverend Wilbur Craft, dovídá o tom, co je mu líčeno jako morální zvrhlost – vláda šmelící opium s ubohými degenerovanými národy, neváhá a podniká davy k sepsání záplavy stížností. Skvěle organizované nátlakové skupiny a lobování je v Americe velice účinné a církve byly v tomto ohledu vždycky výbornými organizátory. Bílý dům je zaplaven dopisy a telegramy, které bez výjimky žádají prezidenta Roosevelta, aby zakročil a zabránil tomuto morálnímu pochybení. A právě tímto zcela nečekaným způsobem – jako naprosto netušený vedlejší důsledek krátkého amerického výletu do hájemství imperialismu -, tento národ pod vedením církve a jenom s dobrými úmysly znenadání zabředl do bahna pokusů kontrolovat vztah mezi lidmi a narkotiky“* (Evans, 2000, s. 25).

Do dnešní doby tyto regulační systémy nevyřešili žádný drogový problém. Největší „drogový válečník“ světa, Spojené státy Americké, mají ve svých zemích vyšší procento obyvatelstva než kterýkoli jiný národ na světě. Asi 50% v zemi bylo odsouzeno s ohledem na pěstování, výrobu a distribuci související s nelegálními látkami.

Válka bez konce aneb Krátký smutný příběh o dlouhé válce proti drogám. Praha: Volvox Globator, s. 25).

Svět

Tak, jak se začalo od osmdesátých let 19. století v lékařských publikacích objevovat varování před rizikem vzniku závislosti na kokainu, tak dokázaly lobbistické skupiny v německém chemickém průmyslu odolávat tlaku více než čtvrtstoletí a úřady bránily vzniku regulačního systému a opatření.

Německo se, stejně jako ostatní země, stavělo neklidně negativně, tak rezervovaně k americkým snahám o mezinárodní kontrolu drog.

Ústavní omezení, týkající se obchodu s drogami byla v Německu aplikována až po mezinárodní Haagské konferenci z roku 1912. USA se sice ještě pokusily zorganizovat dodatečné konference v Haagu v letech 1913 a 1914², ale Německo tuto dohodu (1913) sice podepsalo, ale odmítlo ratifikovat.

D sledky na sebe nenechaly dlouho čekat. Kokain začal pronikat z lékařských ordinací a lékáren na veřejnou drogovou scénu. Kokain se stal součástí jak kruhové společnosti, tak i sestoupil do nižších společenských vrstev.

---

² Konference skončila dne 25. března 1914; za tři dny na to byli zastřeleni arcivévoda Ferdinand a jeho žena v srbském Sarajevu a následovalo vypuknutí 1. světové války.

Návyk na kokain se za adil mezi ne esti. Soucit s habitués, kte í si na kokain zvykli v d sledku lé by í estétského užívání, vyst ídala hr za, že ho š upou a n kdy si i píchají lidé z podsv tí; kokain stanul po boku ostatním ne estem – kou ení opia a tabáku i alkoholu a stal se tak drogou nižších sociálních vrstev: „barevných“, prostitutek, pasák , hazardních hrá , chuligán a „odpadlík “ v bec (Van ek et Nožina, 2009, s. 121).

Jak popisují Van ek a Nožina: *„tento sociální trend zastihl nejdříve USA. V devadesátých letech bylo možné si na černém trhu koupit 1 gram kokainu na 2,5 dolaru. V roce 1896 objevil jeden lékař v Saint Louis v Missouri „kokainové doupě, které se tvářilo jako drugstore“; ačkoli se regály prohýbaly pod nejrůznějším zbožím, zřídka se prodalo něco jiného než kokain, jehož psaníčko se mohlo pořídít již za desetacent. Celkem spolehlivá policejní statistika z Fort Worthu v Texasu udává, že zde v roce 1900 užívala kokain zhruba polovina zadržených prostitutek. Na podobných místech byl kokainismus častější než závislost na opiu. Vyšetřování newyorské policie z roku 1909 pak odhalilo šedesát tři kokainových drugstore. Soustředily se především ve čtvrti Tenderlion; ulice Tunnel Street v Pittsburghu proslula jako „kokainová ulice“. V Chicagu prodaly drugstores v „červené čtvrti“ víc kokainu, než všechny ostatní podniky dohromady“ (Van ek et Nožina, 2009, s. 121).*

V roce 1914 vstoupil v platnost tzv. Harrison v zákon (Harrison act). Jedná se o první národní regula ní systém na sv t , který vymezuje nakládání s nebezpe nými látkami³ – tedy upravuje okruh subjekt , které jsou oprávn ny bez zvláštních povolení (vydávaných státní správou í samosprávou) nakládat s t mito látkami. Rovn ž zákon stanovil sankce za jeho porušení – až p t let trestu odn tí svobody a pen žitý trest. Harrison Narcotics Tax Act byl schválen dne 17. prosince 1914 a byl prvním federálním zákonem, kterým se reguloval a

---

3 Rovn ž definuje, co je považováno za nebezpe nou látku.

danil obchod s opiáty a listy koky; zároveň tento zákon reguloval výrobu, dovoz a distribuci opiátů a listů koky, jejich solí a derivátů.

Kontrola produkce a distribuce kokainu tak zůstala až do první světové války minimální.

Německá vláda již v roce 1917 podříkla prodej drog ústřední kontrole v rámci Německé obchodní lékárnické společnosti a omezila prodej drog pouze pro lékárnické účely. Trestní postih za drogové delikty byl zpravidla zpravidla až 6 měsíců a pokuty 150 marek (rok 1911) na až jeden rok vězení a pokutu ve výši 10 000 marek. V roce 1918 byl trestní postih zvýšen ještě o 6 měsíců a všichni účastníci drogových transakcí byli povinni si vést přesné záznamy se jmény prodejců a nákupců, daty transakcí a přesným množstvím drog (Vaněk et Nožina, 2009, s. 129). Tato nová opatření se týkala všech drog, kromě kokainu, na který se vztahovala původní regulace opatření.

Haagská konvence byla v rozporu s právní jistotou, ale za využití právního pragmatismu realizována článkem 295 Versaillské smlouvy:

„Ony Vysoké smluvní strany, jež doposud nepodepsaly nebo jež podepsavše doposud neratifikovaly úmluvu o opiu, podepsanou v Haagu dne 23. ledna 1912, jsou zajedno v tom, že uvedou tuto úmluvu v působnost a že k tomu cíli vydají potřebné zákony co možno nejdříve, nejdéle do dvanácti měsíců ode dne, kdy tato smlouva nabude působnosti.

Mimo to ujednávají smluvní strany, pokud jde o ty z nich, které ještě neratifikovaly řečenou úmluvu, že ratifikace této smlouvy bude ve všech směrech platiti za ratifikaci a za podpis zvláštního protokolu, který byl vyložen v Haagu ve shodě s resolucí třetí konference opiové z roku 1914 k tomu cíli, aby tato úmluva byla uvedena v působnost.

Za tím účelem odevzdá vláda republiky francouzské vládě nizozemské ověřený souhlasný opis protokolu o složení ratifikací této smlouvy a vyzve vládu nizozemskou, aby přijala a pokládala tento dokument za složení ratifikací úmluvy ze dne 23. ledna 1912 a za podpis dodatečného protokolu z r. 1914."
http://cs.wikisource.org/wiki/Versailleská_smlouva#.C4.8CI.C3.A1nek_295).

Na základ tohoto článku vznikají/jsou přijímány na území celé Evropy první národní zákonné úpravy, jejichž cílem je obsahová náplň požadavků uvedených v Haagské konvenci. S ohledem na stále rostoucí obchod s morfiem, kokainem, ale i dalšími látkami, je do Ženevy svolána Druhá opiová konference; dne 19. února 1925 celkem 36 států podepisuje International Opium Convention (Druhou opiovou konvencí), jejíž platnost je od 25. září 1928 (celkem ji ratifikovalo 42 států). Na základ výsledků této konference a jejích přijatých závěrů, je vytvořen Stálý ústřední výbor (Permanent Control Board), který má osm členů, kteří jsou jmenováni Radou společností národů na dobu pět let. Ani tato konvence však nepřináší kýžený výsledek – snížení obchodovatelných a obchodovaných látek, spíše naopak.

Ve třicátých letech lze považovat farmaceutické firmy za jedny z přírodních účastníků nelegálních transakcí (i když se spíše týkaly morfinu a heroínu). Van Ek a Nožina uvádí, že se jednalo o firmy v Bulharsku, Německu, Švýcarsku, Francii, Itálii, Nizozemsku, Turecku, Japonsku a Egyptu; jejich výrobky zaplavovaly nejen země Evropy, ale i Čínu, Indii, Spojené státy americké, země Středního východu a severní Afriky. Policejní prezident z Káhiry a egyptský zástupce při Opiové komisi Russel Paša prokázal, že největší část heroínu, který v druhé polovině dvacátých let zaplavil Egypt, pochází ze závodu Roessler a spol. z Mylhúzu ve Francii (Van Ek et Nožina, 2009, s. 179). Obě úmluvy, tedy Haagská z roku 1912 a Ženevská z roku 1925, se týkaly mezinárodní kontroly nad obchodem nelegálními návykovými látkami (tými, které byly taxativně

vymezeny v těchto úmluvách; opium, koka a cannabis a jejich deriváty – heroin, kokain a hašiš).

Následně byla v roce 1931, opět do Ženevy, svolána další konference, jejímž cílem bylo snížení produkce těchto látek (z předchozí úmluvy) pro veřejné a lékařské účely. Dne 13. 7. 1931 byla podepsána Úmluva o omezení výroby a úprav distribuce omamných látek (The Convention for Limiting the Manufacture and Regulating the Distribution of Narcotic Drugs); jejím hlavním výsledkem bylo zavedení systému, který je funkční do současnosti – povinnost stát (smluvních stran) realizovat/sdílet kvantitativní odhad o předpokládané spotřebě pro veřejné a lékařské účely, včetně uvádění množství nutného pro další zpracování, předpokládané zásoby a plánovaný vývoz. Na základě této Úmluvy byl vytvořen systém relativní přesné kontroly a zároveň byla možnost zavedení sankcí v zemi, která by Úmluvu porušovala nebo neplnila.

Ještě v roce 1931 proběhla v Bangkoku mezinárodní konference, jejímž výsledkem byla Dohoda o kontrole kouření opia na Dálném východě.

V tomto období nedochází v oblasti nelegálních návykových látek k podstatnějším změnám; bylo to dáno jednak ne příliš velkým zájmem jednotlivých států v Evropě o tento problém – což bylo zapříčiněno na konci 20.ých let zejména dlouho hospodářskou krizí a následně vzrůstajícím napětím, jejímž hlavní příčinou bylo Německo. V letech 1939 – 1945 probíhá 2. světová válka, a nelegální návykové látky nejsou hlavním předmětem zájmu stran zúčastněných na konfliktu. Teprve až období po ukončení války narůstá uživatelů a závislých (stejně jako po 1. světové válce) nutně jednotlivé státy zamýšlet se nad dalším vývojem i v této oblasti. Dne 26. června 1945 zakládá 51 stát (včetně SR) v San Francisku OSN, která se stává následovníkem/pokračovatelem Společnosti národů. V OSN vzniká Komise pro omamné látky (Commission on Narcotics

Drugs). V letech 1946 – 1953 jsou realizovány celkem 3 mezinárodní setkání, kde na každém z nich je dojednán a podepsán závazný Protokol. Prvním setkáním bylo v Lake Success, kde dne 11. 12. 1946 všechny zúčastněné strany podepsaly, že všechny dříve podepsané smlouvy zůstávají v platnosti, a že kompetence dané Společnosti národů přecházejí na OSN (jímž je potvrzena role Komise pro omamné látky jako nadnárodního arbitra v této oblasti). Druhým setkáním byla Paříž v roce 1948, kde se smluvní státy sešly, aby do seznamu omezených látek přidaly nové (rovněž bylo zavedeno pravidlo, že látka, která je přidána na seznam, smí být používána pouze pro vědecké a lékařské účely). Protokol byl podepsán dne 19. 11. 1948. Posledním Protokolem v tomto období byla smlouva, která byla podepsána 23. 6. 1953 v New Yorku. Cílem byla snaha omezení nadbytečného pěstování máku a výroby opia; pouze sedm států získalo možnost jeho distribuce/vývozu (Bulharsko, Jugoslávie, Egipt, Indie, Írán, Turecko a SSSR); podmínkou tohoto privilegia však byla povinnost umožnit mezinárodní kontroly na svém území a zavedení monopolu na jeho výrobu.

Všechny uvedené Úmluvy a Protokoly se vzájemně doplňují a vytvářejí tak jednotný a účinný systém kontroly výroby a obchodu s nelegálními návykovými látkami. Opak však byl pravdou. Doba po 2. světové válce přinesla konec existence kolonií evropských států v Africe a na východě, a ten přinesl osamostatnění národů a jejich obavu nad regulací jejich hospodářství a přemýšlení a prudký průmyslový (zejména chemický) rozvoj v Evropě dalece přesahovaly oblasti a restriktivní formy těchto Úmluv.

Z tohoto důvodu byla do New Yorku svolána konference, jejímž výsledkem byla Jednotná úmluva o omamných látkách.

Jednotná úmluva o omamných látkách 1961

Úmluva byla podepsána dne 30. 3. 1961 v New Yorku; jednalo se v podstatě o derogaci, nebo tato úmluva sjednotila a v podstatě

nahradila všechny předcházející právní dokumenty. Její existence a její cíle byly založeny na třech základních pilířích: a) sjednocení a nahrazení všech dosud uzavřených a nevyhovujících smluv, b) nastavení efektivního a jednoduchého systému kontroly výroby, přestavění, a exportu a c) rozšíření kontroly na všechny zájmové látky; nejen na přírodní produkty, ale zároveň na syntetické látky. Součástí přijetí této úmluvy přineslo tři podstatné změny (pokud nepočítáme její trestněprávní ustanovení, které plynule navazuje na všechny předchozí dokumenty): a) existence přilož Úmluvy, kde jsou nelegální návykové látky taxativně vymezeny a kam se dají přidat doplňovat, aniž by bylo nutné revidovat celou Úmluvu a svolávat členské státy, b) požaduje tvorbu administrativní skupiny, která bude mít celou tuto oblast na starosti a c) definuje, že užívání nelegálních návykových není trestněprávní problém a uživatelé těchto látek by neměli být léčení, a nikoli trestáni; rovněž se jako jeden z prvních dokumentů zmíní o nutnosti preventivních opatření.

Úmluva na základě svého čl. 41 odst. 2 vstoupila v platnost dne 13. prosince 1964 a tímto dnem vstoupila rovněž v platnost i pro Československo. V Československé socialistické republice byla tato úmluva zveřejněna formou vyhlášky ministra zahraničních věcí ze dne 27. dubna 1965, pod č. 47/1965 Sb., ve smyslu změny vyhlášené pod č. 458/1991 Sb.

Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách 1972

Revize Jednotné úmluvy o omamných látkách byla provedena Protokolem o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách, který byl přijatý dne 25. 3. 1972 v Ženevě. Jeho hlavním přínosem, kromě doplnění a oprav týkajících se kontroly omamných látek, je zdůraznění potřeby pomoci osobám, které užívají tyto látky, o možnostech jejich léčby a o možnostech jejich trestání, a to včetně využití alternativních trestů.

Úmluva o psychotropních látkách 1971

Vznik této Úmluvy byl podmíněn vývojem v oblasti nelegálních návykových látek. V průběhu jejich poznání (u přírodních látek) a jejich vývoje (u syntetických látek) bylo nutné vytvořit odpovídající právní úpravu jejich oběhů – omamné a psychotropní látky. Jednání směřující k podpisu této Úmluvy probíhaly ve Vídni a finální podpis proběhl dne 21. 2. 1971; tato smlouva zásadním způsobem rozšířila možnosti mezinárodní kontroly v oblasti nelegálních návykových látek (bez ohledu na to, zda se jedná o omamné i psychotropní látky).

Tato úmluva byla koncipována rovněž tak, že obsahovala tyto seznamy, v nichž byly rozděleny/zaznamenány látky podle jejich společenské nebezpečnosti, resp. podle významu jejich kontroly. Úmluva svou formální náležitostí plynule navazovala/kopírovala Jednotnou úmluvu o omamných látkách.

Úmluva na základě svého čl. 26 odst. 1 vstoupila v platnost dne 16. srpna 1976; pro Československou socialistickou republiku vstoupila v platnost (podle čl. 26 odst. 2) dne 11. ledna 1989. V České socialistické republice byla tato úmluva zveřejněna formou vyhlášky ministra zahraničních věcí ze dne 21. dubna 1989, pod č. 62/1989 Sb.

Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami 1988

Dne 20. 12. 1988 byla ve Vídni přijata zatím poslední mezinárodní Úmluva v oblasti nelegálních návykových látek. Jejím hlavním zaměřením bylo posílení možnosti odhalování a trestání mezinárodního obchodu s těmito látkami. Úmluva definovala, jak by měly vypadat jednotlivé skutkové podstaty trestných činů, které přímo souvisejí s těmito látkami a vytvářela a posilovala možnosti zajištění nelegálních zisků z obchodu s drogami (a to nejen nemovitého majetku, ale rovněž finančních prostředků na bankovních účtech) a – definovala obchod s drogami jako jeden

z aspektu možnosti prolomení bankovního a obchodního tajemství (v oblasti mezinárodního obchodu). Úmluva rovněž nezapomíná na oblast kontroly v oblasti prekurzorů.

Omamné a psychotropní látky

Omamné látky dílíme do čtyř skupin/seznam

1. látky s návykovými vlastnostmi, které představují závažné riziko zneužívání; kdy kontroly těchto látek jsou velmi přísné. Jedná se zejména o cannabis a jeho deriváty, kokain, metadon, morfium, opium a další).
2. Látky normálně užívané pro lékařské účely, s menším rizikem zneužití; kdy jejich kontrola je přísná. Jedná se zejména o kodein, propiram a další.
3. Přípravky z látek vyjmenovaných v seznamu II., jsou aspoň u přípravky z kodeinu, morfia nebo opia, kdy mezinárodní kontrola je shovívavá.
4. Nejnebezpečnější látky uvedené v seznamu I., které jsou obzvláště škodlivé a jejichž lékařská nebo terapeutická hodnota je velmi malá; kdy tyto látky mohou být i zcela zakázány. Jedná se o heroin, cannabisovou pryskyřici, acetorpin a další.

Psychotropní látky dílíme do čtyř skupin/seznam

1. Halucinogeny – látky, které představují vysoké riziko zneužití a mají velmi malou terapeutickou hodnotu.

2. Stimulancia amfetaminového typu – látky, které představují riziko zneužití a mají rovněž velmi malou terapeutickou hodnotu.
3. Barbituráty – látky, které představují riziko zneužití, ale mají poměrně vysokou terapeutickou hodnotu.
4. Sedativa a analgetika – látky, které představují riziko zneužití, ale mají vysokou terapeutickou hodnotu.

Osud koky

Navzdory miliardám dolarů utracených na zakázky drog, ničení úrody, konfiskaci chemikálií nutných k výrobě, vybrakování laboratoří a dokonce navzdory existenci po zuby ozbrojených oddílů, pěstování koky se stále rozrůstá⁴. Pochází hotově zpracovaná lomi, letadly, po

---

4 Prezident Bush v roce 1989 v ná „boj“ proti drogám vyhradil 2,2 mld. dolarů; za této vlády se vynaložilo značné množství vojenského materiálu i lidských zdrojů na akci „Andská strategie“. Šlo o pilotovaný program na likvidaci zdrojů kokainu v Peru, Bolívii a Kolumbii, který si za dobu svého trvání vyžádal přes 2 mld. dolarů.

„Americký prezident Clinton nedávno schválil program, v jehož rámci poputuje do Kolumbie vojenská pomoc za více než miliardu dolarů. Z těchto peněz by měl být zaplacen výcvik a výbava tří protidrogových jednotek, které se pokusí vyhledat a práškováním zničit na 60 tisíc hektarů koky v oblasti Putumayo. Listy koky se v obrovském plechovém sudu namočí do benzínu. Z listů vznikne kaše a vymáčí se z nich silná povzbuzující látka. Směs se nechá reagovat s kyselinou sírovou a výsledkem celého procesu je bílá usazenina. To je koková báze a právě tuhle hmotu rolníci prodávají p ekupníkům drog. Za kilogram suché kokové báze si eknou něco přes tisíc dolarů. P ekupník, který má k dispozici něco komplikovanější laboratoř, poté z báze vyrobí kokain. Dobrý chemik může z kilogramu báze vyrobit jen něco menší množství drogy. A kilo kokainu se na ulici ve Spojených státech prodá podobně za sto tisíc a v Evropě až za stotečet tisíc dolarů. José si je vědom, že se Američané chystají vyslat další práškovací letadla. Ví také, že chemikálie z těchto letadel vyhubí

spletitých cestách Argentiny a Brazílie, Západní Indie, Floridy, severní Afriky, Španělska a Nizozemska nebo cestou přes severní Afriku a střední Evropu. Po Evropě je distribuována zejména po silniční síti, bez ohledu na hranice. Kokain si lze opatřit v každém v tšim evropském městě .

V souvislosti s kokou a kokainem vedly neagresivnější politiku asi Spojené státy. Kokain platil od konce dvacátých let do konce šedesátých let za okrajovou záležitost.

Jako první, k rozpoutání této politiky, přispěla Nixonova operace *Čára* – ta ve své podstatě naprosto paradoxně dohnala v tšinu tehdejších obchodníků s marihuanou k obchodování s kokainem. Když se v roce 1973 chopil v Chile moci Augusto Pinochet; veřejně se do p řizn Nixonovy vlády tím, že do USA vydal několik drogových podniků , a to včetně vlastních obchodů . To mělo za následek, že v tšina obchodníků s kokainem se přesunula do Kolumbie. Fordova administrativa se zaměřila na heroin pašovaný z Mexika a právě tehdy začal ve v tšim proudit do USA kolumbijský kokain přes Floridu; Kolumbijci vzali po několik letech do svých rukou i výrobu kokainu v Peru a Bolívii a současně spravovali rafinerie dosud působící v Chile. Pravděpodobně nejproslulejším spojencem mezinárodních zločineckých organizací byl Manuel Noriega, který v roce 1967 pracoval pro CIA a v roce 1983 velel Panamským obranným silám; dlouhodobě spolupracoval s medellínským kartelem z Kolumbie a za každý kg kokainu, který se podařilo propašovat přes Panamu na Floridu i LA, dostával tisíc dolarů .

„jak rostliny koky, tak ostatní plodiny, které p řestávají kolem své chatrky. Ale není schopen pochopit, proč je záměrem nového protidrogového plánu zničit jeho pole. On sám je přece velmi chudý a na obchodu s kokainem vydělávají pašeráci drog, kteří za tyto peníze hýří v Miami.“

(<http://www.bbc.co.uk/czech/korespondent/13.shtml>).

Situaci v boji proti kokainu a drogám obecně nepomohl ani další prezident Ronald Reagan, který jmenoval Carletona Turnera drogovým carem; ten viděl největší nebezpečí v marihuane a odvolával se na to, mladíku úči marihuany po etně považují ostatní „feáky“; rozhodující však bylo, že vládnoucí republikáni, kteří se vrátili k názorům Anslingerovy éry, považovaly potloukající se heroininy ve městech za niemy, co nechodí k volbám a klidně mohou třeba shnit a zemít v bahně. „Musíme se zaměřit na uživatele drog⁵ a nechat je, a pokud platí za svéiny, a nadto bychom měli uplatnit trest smrti pro všechny drogové dealery“ prohlašoval Turner v roce 1985. Reaganovský přístup v politice dealerů jen pomáhal – jen jim to ulehčoval. A nešlo pouze o to, že jeho administrativa podporovala nikaragujské Contras, kteří pašovali kokain a kryli další pekupníky. Reaganova hospodářská politika bezmezně uznávala nezkrotné síly hýbající trhem: a v materialistické společnosti se z dealera stává ari materialista. Reagan zopakoval stejnou taktickou chybu, jaká byla u operace ára. Jeho administrativa odsouhlasila (1982⁶) vznik a fungování Komise pro jižní Floridu, která koordinovala činnost devíti federálních agentur policejního typu, povolených potíráním nelegálních drog proudících na Floridu. V prvním roce fungování došlo v jižní Floridě k 64% nárůstu drogových obvinění a podařilo se zkonfiskovat majetek v hodnotě 19 milionů dolarů. Jenže zatímco v roce 1983 zabavili

---

5 Graham Finney v roce 1972 v souvislosti s drogovou kulturou řekl: „*Narkoman je karikaturou americké společnosti – hédonismus, potřeba dosáhnout okamžitého uspokojení, potřeba dosáhnout ho teď, hned. Je karikaturou tolika obchodníků – svým zvláštním způsobem nás narkomanie upozorňuje na řadu nevyřešených problémů této země*“ (Davenport – Hines, 2004, s. 368).

6 DEA odhadovala, že množství užitého kokainu byl v roce 1981 36 – 66 tun, zatímco v roce 1984 byl již odhad stanoven na 61 – 84 tun (Davenport – Hines, 2004, s. 369).

agenti na jižní Floridě 6 tun kokainu (a 850 tun marihuany), v roce 1985 už to bylo 25 tun kokainu (750 tun marihuany). A jelikož množství zabavených drog obvykle odpovídá celkovému objemu pašovaného zboží, nabízí se, že množství pašovaného zboží (kokainu) se ve skutečnosti ze čtyřnásobilo, zatímco množství relativně neškodné marihuany kleslo. Když Komise zahájila svoji činnost, platili floridské dealery za kg kokainu cca 60 tisíc dolarů; na sklonku roku 1985 cena klesla o 40% a na konci osmdesátých let stál kilogram již 15 tisíc dolarů. Tím pádem federální snahy, které celou protidrogovou politiku stavěly na tom, že je potřeba zejména potlačit pašování drog na Floridu, pouze umožnily, aby se na ulicích amerických velkoměst začal prodávat velmi čistý a také velmi laciný kokain⁷, kterého bylo navíc tolik, že se z něj daly krystalický kokain ke kouření, čili crack, který na konci osmdesátých let přinesl obchodníkům neuvěřitelné zisky. Hloupé floridské zákony problém ještě zhoršily, protože trestaly stejně dlouhým vězením pašeráky kokainu a marihuany – jak uvedl jeden z pašeráků, který spolupracoval s DEA: *„Pokud máte vyřezávat patnáct let za jedno a patnáct let za druhý, rozhodnete se samozřejmě pro koks. Snáz se s ním manipuluje, snáz ho přepravíte letadlem a snáz schováte.“* (Davenport – Hines, 2004, s. 368 – 369).

---

7 V roce 1977 se v USA prováděl výzkum, který poukázal na to, že 10% dotazovaných ve věku od osmnácti do pětadvaceti let užilo v posledním roce kokain; od roku 1985 se údaj zvedl na jednu třetinu (Davenport – Hines, 2004, s. 370).

Současná restriktivní opatření ve světě

USA

V USA je kokain na Seznamu . II. zákona o kontrolovaných látkách. Obavy, které byly zejména po objevení cracku, vyústily v úpravu zákon zajišťující v tresty za prodávání cracku než klasického kokainu. Za držbu 5g cracku hrozí pachatel až 5 let v zění, zatímco u kokainu p íchází stejný trest v zění u ekvivalentního množství 500g. V p ípad recidivy u stejného množství cracku, m že být pachatel odsouzen až na 10 let v zění.

Vybrané členské státy EU

Situace s ohledem na legislativu ve vybraných členských státech EU s m rem užívání drog je uvedena obecn ě, pro všechny typy nelegálních návykových látek (specificky kokain lze dohledat individuálně v tabulkách):

1. V šesti členských státech je užívání drog zakázáno (Finsko, Francie, ecko, Lucembursko, Portugalsko, Švédsko).
2. Ve t ech členských státech je užívání drog zakázáno za určitých okolností (Belgie skupinové užívání, Irsko a Spojené království opium).

3. Ve čtyřech členských státech je užívání drog nepřímo kontrolováno prostřednictvím represe držení nebo získávání drog (Rakousko, Dánsko, Německo, Nizozemí).
4. V jednom členském státě Španělsku se za užívání drog ukládají pouze správní sankce (užívání drog na veřejnosti) a v jednom členském státě Itálii po referendu z roku 1993 není užívání drog vůbec zmínováno.

Nicméně v praxi se zdá být politika členských států Evropské unie ve vztahu k užívání drog mnohem homogennější, než by rozbor zákonodárství ukazoval. Členské státy vykazují vysoký stupeň homogenity v inosti obecně prováděné soudy. Normálně se trestá pro neoprávněné užívání nebo první výstrahou či pokutou a ve všech členských státech můžeme najít ustanovení pro nařízením léze místo žaloby a uvěznění za užívání drog u závislých osob (<http://www.rect.muni.cz/drogy/POKUS/casti/kontr.htm>).

Ve Velké Británii jsou crack i kokain zakotveny ve třídě A zákona o zneužívání drog. Je nezákonné crack nebo kokain přechovávat i s ním jakkoli obchodovat. Nejvyšší trest za přechovávání/držbu pro vlastní potřebu je sedm let vězení a pokuta; v případě obchodu hrozí až trest vězení na doživotí.

Tabulky jsou zpracovány podle <http://www.rect.muni.cz/drogy/POKUS/casti/kontr.htm>

Irlenské státy	Počet a druhy seznamů v národním zákonodárství	Vztahy mezi tresty
Rakousko	Není žádný formální rozdíl mezi několika seznamy. Subjektem kontroly jsou: omamné látky uvedené v seznamech připojených ke Konvenci z roku 1961, psychotropní látky uvedené v seznamech I a II připojené ke konvenci OSN o psychotropních látkách z roku 1971 (LSD, mezkalin, psilocybin)	Není žádný vztah mezi tresty, respektive trestnými činů a jednotlivými druhy drog
Belgie	Neexistuje formální rozdíl mezi několika seznamy. Seznam je stanoven královským dekretem: Omamné látky (opium, heroin, kokain, morfin, metadon, cannabis). Královský dekret ze dne 31. 12. 1930. Některé psychotropní látky (některé amfetaminy, halucinogeny, MDMA) královský dekret ze dne 2. 12. 1988.	Není žádný vztah mezi tresty, respektive trestnými činů a jednotlivými druhy drog
Dánsko	Pět seznamů : A. cannabis, heroin, nepřipravené opium B. kokain, MDMA, amfetaminy, metadon C. kodein D. barbituráty E. trankvilizéry	Není žádný vztah mezi tresty, respektive trestnými činů a jednotlivými druhy drog

Irlenské státy	Počet a druhy seznamů v národním zákonodárství	Vztahy mezi tresty
Finsko	<p>Klasifikace je podobná těm konvencím OSN (1961, 1971, 1988) deset seznamů</p> <p>Omamné látky:</p> <ul style="list-style-type: none"> I. heroin, cannabis, metadon, morfin II. propiram, kodein III. pílpravky IV. heroin, cannabis <p>Psychotropní látky:</p> <ul style="list-style-type: none"> I. DMA, LSD, MDMA II. amfetaminy, THC III. barbituráty IV. benzodiazepiny <p>Prekurzory:</p> <ul style="list-style-type: none"> I. efedrin, kyselina lysergoamidová II. aceton, piperin 	Není vztah mezi tresty, respektive trestnými činy a jednotlivými druhy drog
Francie	<p>ty tři seznamy:</p> <ul style="list-style-type: none"> I. cannabis, heroin, kokain, metadon II. kodein III. halucinogeny (LSD, mezkalin, MDMA, amfetaminy) 	Není vztah mezi tresty, respektive trestnými činy a jednotlivými druhy drog

Německé státy	Počet a druhy seznamů v národním zákonodárství	Vztahy mezi tresty
	IV. halucinogenní houby	
Německo	Tři seznamy: I. nelegální drogy (heroin, cannabis, LSD) II. legální, ale nepředepisované (listy koky) III. dostupné na zvláštní předpis (morfin, metadon)	Není vztah mezi tresty, respektive trestnými činy a jednotlivými druhy drog
Česko	čtyři seznamy: I. cannabis, heroin, LSD a další halucinogeny. II. kokain, metadon, opium. III. amfetaminy IV. barbituráty, tranquilizéry	Není vztah mezi tresty, respektive trestnými činy a jednotlivými druhy drog

Irlské státy	Počet a druhy seznam v národním zákonodárství	Vztahy mezi tresty
Irsko	Pět seznam I. cannabis, LSD, mezikalin, opium II. kokain, heroin, metadon, morfin III. jiné psychotropní látky IV. jiné psychotropní látky V. specifické přípravky	Nemá žádný vztah mezi tresty, respektive trestnými činů a jednotlivými druhy drog. Nicméně podle trestního práva držení cannabisu je trestáno méně přísně než držení jiných drog a užívání drog je trestné jen co se týká opiátů.
Itálie	Šest seznamů : I. opium, kokain, halucinogeny, včetně amfetaminy II. cannabis III. barbituráty vyvolávající silnou závislost IV. lékařské přípravky V. přípravky pro látky zmíněné pod I – III VI. antidepresiva, stimulanty	Jak tresty, tak správní sankce se liší podle klasifikace drog, zda jsou v seznamech I a III nebo v seznamech II a IV.
Lucembursko	Nemá žádný formální rozdíl mezi jednotlivými seznamy. Velkovévodské dekrety zahrnují: omamné látky, psychotropní látky, jedovaté látky.	Nemá vztah mezi tresty, respektive trestnými činů a jednotlivými druhy drog

Irenské státy	Počet a druhy seznamů v národním zákonodárství	Vztahy mezi tresty
Nizozemsko	Dva seznamy: I. nepříjemné riziko (a, b, c, d) a) opiáty, deriváty koky, kanabisový olej; b) kodein c) psychotropní látky d) psychotropní látky II. ostatní (a, b) a) trankvilizéry, b) kanabis	Ohledně trestu se rozlišuje mezi oběma seznamy

Ileňské státy	Počet a druhy seznamů v národním zákonodárství
Portugalsko	<p>Šest seznamů :</p> <ul style="list-style-type: none"> I. skupiny a, b, c <ul style="list-style-type: none"> a) opiáty, b) koka a její deriváty, c) cannabis a jeho deriváty, II. skupiny a, b, c <ul style="list-style-type: none"> a) halucinogeny, b) amfetaminy, c) barbituráty, III. specifické přípravky IV. trankvilizéry a analgetika
Španělsko	Podle konvencí OSN španělské zákonodárství dává pod kontrolu ve dvou nařízeních z 19. 10. 1990 omamné látky a psychotropní látky.
Švédsko	<p>Pět seznamů :</p> <ul style="list-style-type: none"> I. cannabis, heroin, MDMA, LSD, II. amfetaminy, kokain, metadon, opium, III. kodein, IV. barbituráty, V. benzodiazepiny
Spojené království	<p>Titidy a pět seznamů :</p> <ul style="list-style-type: none"> A. metadon, morfin, MDMA, LSD, opium, heroin

lenské státy	Počet a druhy seznam v národním zákonodárství
	<p data-bbox="520 312 1011 342">B. kodein, cannabis, n které amfetaminy</p> <p data-bbox="520 349 1026 378">C. amfetaminy, sedativa, benzodiazepiny</p> <ol data-bbox="520 422 1044 589" style="list-style-type: none"><li data-bbox="520 422 829 452">1. cannabis, halucinogeny <li data-bbox="520 458 829 488">2. většina opiátů, kokain <li data-bbox="520 494 1044 524">3. n které barbituráty, n které stimulanty <li data-bbox="520 530 753 560">4. benzodiazepiny <li data-bbox="520 566 680 596">5. přípravky

Československo a Česká republika

V dob první konvence v Haagu bylo naše území součástí Rakouska Uherska, a to se tehdy svými zástupci rovněž účastnilo této konference. Do té doby se z oblasti návykových látek dalo aplikovat pouze podávání makoviny dtem, které bylo trestáno podle zákona . 117/1852, . z.

Samostatné eskoslovensko se stalo smluvní stranou Haagské konvence dne 24. března 1922; jednalo se o zákon . 159/1922 Sb.⁸., o provádění Mezinárodní opiové konvence ze dne 23. ledna 1912. Tímto zákonem se Národní shromáždění rozhodlo:

„Úřednímu dozoru podrobují se výroba, dovoz, prodej, rozdělování a vývoz těchto látek. Surové opium, opium medicijní, morfium, kokain, všechny přípravky (officijní nebo neofficijní, zahrnujíc v to i prostředky zvané antiopium) obsahující více než 0.2% morfia nebo více než 0.1 kokainu, heroin, jeho soli a přípravky obsahující více než 0.1% heroinu, každý nový derivát morfia, kokainu nebo jich solí, nebo každý jiný alkaloid opia, nebo vůbec kterýkoli jiný přípravek vyhlášený ministerstvem veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy v dohodě s ministerstvem průmyslu, obchodu a živnosti, který by mohl podle všeobecně uznaných vědeckých výzkumů sloužiti k obdobnému zneužívání a míti za následek tytéž škodné účinky.“
(http://www.psp.cz/eknih/1920ns/ps/tisky/T3997_00.htm).

Tímto úkonem se eskoslovensko stalo řádným partnerem/smluvní stranou a zároveň naplňovat závazky, které z mezinárodních smluv vyplývaly.

Následovalo přijetí zákona o Mezinárodní opiové konvenci ze dne 29. května 1923 (zákon . 128/1923 Sb., o provádění mezinárodní opiové konvence).

---

8 Sněmovní tisk 3997 z roku 1922.

V roce 1924 byla v Československu realizována první represivní regulační opatření, jejichž příčinou byl narůstající počet informací v tisku, který se zabýval problematikou kokainu. Kokain směl být vydáván pouze v lékárnách a to na lékařský předpis (s ohledem na tento požadavek bylo rovněž nutné zabývat se pravostí receptů a provádět kontrolu doložení receptu, nebo se stávalo, že lékárníci za úplatek vydávali kokain i bez receptu). Dne 15. května 1924 vydalo ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy výnos č. 15947, jehož účelem bylo realizovat preventivní opatření: a) varovat před obecným nebezpečím narkotik a b) omezovat prodej/nákup těchto látek mezi lidmi. V kontextu tohoto výnosu reagovalo o Ministerstvo školství a osvěty, které vydalo dne 7. srpna 1924 výnos č. 81961, jehož cílem bylo varovat před drogami ve školství.

Mezinárodní závazky

V roce 1926 Československo ratifikovalo Mezinárodní úmluvu o opiu z roku 1925⁹ a dne 11. dubna 1927 se stalo smluvní stranou. Úmluva ukládala smluvním stranám realizovat systém dovozních a vývozních povolení. Tato legislativa dala základ dnešního zákona o návykových látkách (vytvoření systému týkajícího se dokumentace a evidence dovozu, provozu a vývozu taxativně vyjmenovaných látek¹⁰). Výjimky mohly být udělovány na základě oprávnění uděleného ministerstvem veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

V roce 1928 zřízlo Ministerstvo vnitra Ústednu pro potírání nedovoleného obchodu s omamnými prostředky v Československé

---

9 Tzv. Druhá opiová konvence (vyhlášena jako zák. č. 147/1927 Sb. z. a. n.; realizována vyhl. č. 21/1928 Sb. z. a. n., zák. č. 135/1928 Sb. z. a. n., vládním nařízením č. 37/1929 Sb. z. a. n. a vyhl. č. 181/1930 Sb. z. a. n.).

10 Opium a jiné omamné látky, zejména morfium, kokain a indické konopí.

republice. P ímým podn tem ke z ízení úst edny se stala americká iniciativa, snažíci se o užší dvoustrannou policejní spolupráci v p ípadech nezákonného obchodu s drogami. Ameri ané v této souvislosti oslovili ádu zemí; vedle eskoslovenska to byly i Belgie, Dánsko, Francie, N mecko, Velká Británie, ecko, Itálie, Japonsko, Nizozemsko, Polsko, svobodné m sto Gda sk, Špan lsko a Turecko. Zárove docházelo k dovozu drog (hlavn kokainu) ze zahrani í na naše území – jednou z nejznám jších pašeráckých tras (a to nejen s ohledem na kokain) byla pohrani ní ást Krušnohorska (hranice s N meckem), h ebeny Orlický hor (hranice s Polskem – oblast od pramen Divoké Orlice až po Bartošovice a tzv. Pašeráckou lávku), dále se jednalo o dovoz z Francie a Švýcarska.

V únoru 1928 byla na ministerstvo zahrani í eskoslovenska doru ena prost ednictvím velvyslanectví nóta Spojených stát amerických, kde ministerstvo financí USA nabízí spolupráci ministerstvu financí SR v boji proti neoprávn ěnému obchodu s omamnými prost edky. Na základ této nóty se 14. kv tna 1928 konala na ministerstvu zahrani í SR porada, na základ které byl ministerstvem vnitra dne 22: zá í 1928 vydán výnos o z ízení úst edny, jejímž úkolem bylo:

- a) centralizace pozorování a sbírání zpráv v oboru obchodu omamnými prost edky na území našeho státu,
- b) ízení jednotlivého dohledu,
- c) zavedení nutných opat ení, jež by ú ady v konkrétním p ípad p íslušné m ly vykonávat,
- d) soust ed ní zpráv finan ních ú ad a ú edních léka o zjišt ěných p ípadech nedovoleného obchodu s narkotiky,
- e) daktyloskopická evidence všech osob podez elých z provozování obchodu omamnými prost edky,

- f) zprostředkování styku, výměna práv a spolupráce s obdobnými institucemi cizozemskými.

Výnos dále ukládal: „Pokud se týká spolupráce a výměny zpráv s cizozemskými obdobnými institucemi, bude ústředna prozatím korespondovati přímo s příslušným úřadem americkým: Deputy Commissioner in Charge of Narcotics, Treasury Department, Washington, D. C.“ Výnosem ze dne 13. dubna 1929 byla protidrogová ústředna převedena pod nově zřízenou Všeobecnou kriminální ústřednu u policejního ředitelství v Praze. Byla pověřena výkonem funkcí, které dosud při pražském policejním ředitelství vykonávaly oddělení pro stíhání padělatelů platidel (zřízeno v červnu 1922), ústřední daktyloskopická stanice (založena v květnu 1919), ústředna pro potírání obchodu se ženami a dětmi (zřízeno v únoru 1922) a některá další pracoviště“ (Vaněk et al. Nožina, 2009, s. 167 – 170).

Ve třicátých letech se zvyšoval stupeň organizovanosti a rozsah obchodu s drogami; na domácí scéně stále hrál prim kokain a morfin. Kokain se dal koupit ve všech velkých městech a v centrech kulturního dění (Karlovy Vary, Mariánské a Františkovy Lázně), ale hlavní drogová scéna evroslovenska byla v Praze. Kokain byl hlavním atributem ve verních podnikách, barách, nevstincích, hercích a umělcích. Cena se pohybovala od 15 do 25 Kč za gram.

Mezi Rakouskem a evroslovenskem existoval i po vzniku samostatné republiky živý pohraniční styk. I když tento směr nebyl tak silný jako v případě Německa, byla v něm zaznamenána řada pašování a nelegálního prodeje drog. evroslovensko fungovalo prostřednictvím úniků z lékáren jako zdroj nelegálních látek i jako tranzitní území pro pašování drog z Německa i odjinud do Rakouska. Význam Rakouska pro evroslovensko vzrostl ve třicátých letech zejména s nástupem mezinárodních skupin drog na našem území po tzv. balkánské cestě; řada z nich se k nám rozšířila přes Vídeň. Na severu Moravy a ve Slezsku se vyskytovaly

asté p ípady podloudnictví ve sm ru i do Polska. Drogy dovážené do Polska p es eskoslovenské území byly v tším dílem n meckého p vodu; naopak Polsko bylo pro eskoslovenskou stranu zdrojem opia. Od roku 1935 jsou zaznamenány dovozy a pr vozy drog p icházející z Balkánu (Van ek et Nožina, 2009, s. 239 – 245).

Po období 2. sv tové války platily na území Protektorátu echy a Morava íšské zákony, které byly v oblasti nelegálních návykových látek totožné s t mi, které byly p ed vznikem Protektorátu p ijaty na území tehdejšího N mecka.

V roce 1950 p íjímá tehdejší Národní shromážd ní zákon . 86/1950, Sb., trestní zákon. S ohledem na mezinárodní závazky eské republiky byla do zákona vložena ust. § 197 a § 198, která trestala: a) mezinárodní a mezinárodní obchod s nelegálními návykovými látkami (výroba, dovoz, vývoz, jiné opat ení i p echovávání t chto látek) a b) výroba pro sebe nebo opat ení p edm tu (ur eného pro výrobu) omamné látky. Zákon platil 11 let a v roce 1961 je p íjat nový trestní zákon, který je ú inný od 1. ledna 1962; který plynule navazuje v oblasti nelegálních návykových látek na p edchozí trestní zákon. Tento zákon je ú inný až do 31. 12. 2009.

Specifikem naší legislativy je úprava taxativn vyjmenovaných návykových látek. Až do roku 1998, kdy byl Poslaneckou sn movnou Parlamentu R p íjat zákon . 167/1998 Sb., o návykových látkách, je seznam omamných a psychotropních látek vydáván ve spolupráci mezi ministerstvem zdravotnictví a spravedlnosti. V 90. let 20. století byl tento seznam vydán Na ízením vlády.

V sou asné dob je ú inný zákon . 40/2009 Sb., trestní zákoník, který vymezuje v individuálních skutkových podstatách problematiku nelegálních návykových látek; seznam omamných a psychotropních látek je uveden v zák. . 167/1998 Sb., o návykových látkách ve zn ní pozd jších p edpis a seznam množství v tšího než menší (pro posouzení trestnosti držby pro vlastní pot ebu) je uveden v na ízení vlády (publikováno pod . 455/2009 Sb., a 467/2009 Sb.). U kokainu

bylo množství větší než malé stanoveno na více než 1g; u množství menšího než 1g se jedná o správní delikt – p estupek podle zákona o p estupcích.

Použitá literatura

AIHW (Australian Institute of Health and Welfare). (2008). 2007 National Drug Strategy Household Survey: detailed findings. Drug statistics series no. 22. Canberra: AIHW. ISBN 978 1 74024 870 9.

Baboian, D. (1974). *Vstupenka do pekla*. Praha: Orbis.

Csémy L., Lejková P., Sadílek P., Sovinová H. (2006). *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD). Výsledky průzkumu v České republice v roce 2003*. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 80 86734 94 3.

Davenport – Hines, R. (2004). *Honba za zapomněním – světové dějiny narkotik (1500 – 2000)*. Praha: BB/Art.

Delpirou, A. et Labrousse, A. (1993). *Koka, kokain, koks*. Bratislava: Bradlo.

Doyle, A. C. (1971). *Příběhy Sherlocka Holmese*. Praha: Máj.

Doyle, A. C. (1972). *Vzpomínky na Sherlocka Holmese*. Praha: Máj.

Doyle, A. C. (1975). *Poslední poklona Sherlocka Holmese*. Praha: Máj.

EMCDDA (Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost); 2009. Výroční zpráva za rok 2009: Stav drogové problematiky v Evropě. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. ISBN 978 92 9168 379 6.

- Janík, A. et Dušek, K. (1990). *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum.
- Kalina, K. et al. (2003). *Drogy a drogové závislosti 1 – Mezioborový přístup*. Praha: Ú ad vlády R.
- Klan, Z. (1947). *Omamné drogy*. Praha: Orbis.
- Kub P., Ška upová K., Csémy L. (2006). *Tanec a drogy 2000 a 2003*. Praha: Ú ad vlády eské republiky. ISBN 80 86734 77 3.
- Mann, J. (1996). *Jedy, drogy, léky*. Praha: Academia.
- Mrav ík V., Pešek R., Ška upová K., Orlíková B., Škrdlantová E., Š astná L., Kiššová L., B lá ková V., Gajdošíková H., Vopravil J. (2009). *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2008*. Praha: Ú ad vlády eské republiky. ISBN 978 80 87041 99 4.
- NIDA (National Institute on Drug Abuse); 2010. NIDA InfoFacts: High School and Youth Trends [online]. [cit. 2010 2 14]. Dostupné z: <<http://www.drugabuse.gov/infofacts/HSYouthtrends.html>>
- Polanecký V., Šmídová O., Studni ková B., Šafr J., Šejda J., Hustopecký J. (2001). *Mládež a návykové látky v České republice - trendy let 1994 - 1997 - 2000*. Praha: Hygienická stanice hlavního m sta Prahy.
- SAMHSA (Substance Abuse and Mental Health Services Administration). (2009). *Results from the 2008 National Survey on Drug Use and Health: National Findings*. Rockville, MD: Office of Applied Studies.
- Shapiro, H. (2005). *Drogy – obrazový průvodce*. Praha: Svojtka.
- Streatfield, D. (2003). *Kokain*. Praha: BB/Art.
- Szasz, T. (1997). *Drogy: historie jedné hysterie*. Olomouc: Votobia.

Trojáková A. (2010a). Žádosti o léky v souvislosti s užíváním kokainu a cracku – analýza dat z výročních zpráv o uživatelích návykových látek Hygienické stanice hlavního města Prahy z let 1995–2008. Nепublikováno.

Trojáková A. (2010b). Pacienti registrovaní na ambulantních AT pracovištích – analýza dat Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky v publikacích Psychiatrická péče z let 2000–2007. Nепublikováno.

Tyler, A. (2000). *Drogy v ulicích. Mýty – fakta – rady*. Praha: Ivo Železný.

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime). (2009). World Drug Report 2009. Vienna: UNODC. ISBN 978 92 1 148240 9

Urban, E. (1973). *Toxikománie*. Praha: Avicenum.

Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky. (2005). Celopopulační studie o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel v České republice – Rozsah užívání návykových látek v dospělé populaci. Praha: ÚZIS ČR. Nепublikované výsledky studie.

Valíček, P., Arcimovičová, J., Horák, V et. Vaněk, M. (2000). *Rostlinné omamné drogy*. Praha: Start.

Vaněk, M. et Nožina, M. (2009). *Mandragora, morfin, kokain – Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. Praha: KLP.

Vavínková, B. et Binder, T (2006). *Návykové látky v těhotenství*. Praha: Triton.

Vondráček, V. (1935). *Farmakologie duše*. Praha: Nakladatelství mladá generace p. i. Ú. J. S. L.

Vorel, F. et al. (1999). *Soudní lékařství*. Praha: Grada Publishing.

Hynie, S. (1995). Speciální farmakologie Díl 3. Praha: Univerzita Karlova.

Mark, M. K. (2003). Disorders associated with cocaine use: myths and truths; *Pharmacology & Therapeutics* 97 (2003), s. 181– 222.

Tracey, L., Kurtzman, B. A., Kimberly, N. O. et al. (2001). Abuse by Adolescents; *Journal of adolescent health* 2001; 28, s. 170–180.

Lullmann, L., Mohr, K. et Wehling M. (2002). Farmakologie a toxikologie. Praha: Grada Publishing.

Ševela, K., Ševík P., Kraus R. et al. (2002). Akutní intoxikace v intenzivní medicíně; Praha: Grada Publishing.

Keith, E. (2003). Válka bez konce aneb Krátký smutný příběh o dlouhé válce proti drogám. Praha: Volvox Globator.

http://cs.wikisource.org/wiki/Versailleská_smlouva#_C4.8CI.C3.A1nek_295

<http://www.rect.muni.cz/drogy/POKUS/casti/kontr.htm>

http://www.psp.cz/eknih/1920ns/ps/tisky/T3997_00.htm

<http://www.biotox.cz/enpsyro/pj3rerc.html>

http://www.ped.muni.cz/wsedu/zdroj_mat/stud_mat/drogy/BM/prev.htm

<http://www.bbc.co.uk/czech/korespondent/13.shtml> (ze dne 9. 9. 2000).